

Apel Grupy Kopernika

z okazji 30. rocznicy podpisania polsko-niemieckiego Traktatu dobrosąsiedzkiego

Polsko-niemiecki Traktat dobrosąsiedzki jest nadal aktualny. Nadszedł czas, aby przedstawiciele polsko-niemieckiego społeczeństwa obywatelskiego tchnęli w niego nowe życie.

My, ekspertki i eksperci polsko-niemieckiej Grupy Kopernika, postrzegamy siebie jako część polsko-niemieckiego społeczeństwa obywatelskiego, które rozwinęło się dynamicznie w ciągu ostatnich trzech dekad.

Z okazji przypadającej w czerwcu 2021 roku 30. rocznicy podpisania *Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec* wzywamy do dalszego pogłębiania stosunków dwustronnych. Naszym zdaniem polsko-niemiecki Traktat z 1991 roku uregulował wszystkie niezbędne dla przyszłości dialogu obszary współpracy i uczynił to najlepiej, jak było to możliwe dla Polski i Niemiec w tamtym czasie. Nadal uznajemy go za ważny fundament regulujący prawne i polityczne stosunki między naszymi krajami.

Zwracamy szczególną uwagę na to, że Polska i Niemcy są zdane na siebie pod względem politycznym, społecznym, gospodarczym i kulturowym w większym stopniu, niż wynikałoby to z bieżących debat medialnych i politycznych. Nasze relacje na tyle rozwinęły się w ciągu ostatnich 30 lat, że powinniśmy być już gotowi do prowadzenia sporów o różnych koncepcjach politycznych w sposób konstruktywny i z wzajemnym poszanowaniem.

Apelujemy o to, by na stosunki polsko-niemieckie zawsze patrzeć w kontekście europejskim. Liczne zmiany dokonujące się w Polsce i w Niemczech nie powinny być postrzegane jedynie w kontekście narodowym, gdyż odzwierciedlają one społeczne, polityczne, kulturalne i gospodarcze trendy charakterystyczne dla całej Europy. Dlatego też w naszych relacjach dwustronnych potrzebujemy rzeczowych debat na tematy związane z europejską przyszłością. Razem, jako partnerzy w Unii Europejskiej, możemy pobudzać ją do dalszego rozwoju, a tym samym pogłębiać integrację, niezbędną do przezwyciężenia obecnych kryzysów i kolejnych wyzwań, na przykład w ramach niedawno zainicjowanej Konferencji w sprawie przyszłości Europy.

Wzywamy do tego, by na stosunki dwustronne nie patrzeć wyłącznie z perspektywy stolic, ale szerzej uwzględniać interesy regionów, szczególnie przygranicznych. Panująca na świecie pandemia pokazała wielu Polakom i Niemcom mieszkającym wzdłuż Odry i Nisy, jak ściśle powiązane są ze sobą regiony przygraniczne obu państw. Apelujemy zatem o odwagę kształtowania relacji polsko-niemieckich w duchu decentralizacji władzy, umożliwiającej samorządom tworzenie nowych przestrzeni do sprawnego działania.

W różnorodności kulturowej i wielojęzyczności naszych społeczeństw widzimy wielką szansę. Dlatego oczekujemy, że kwestie strukturalnego i finansowego wsparcia dla osób z Polski mieszkających w Niemczech i Niemców mieszkających w Polsce zostaną rozwiązane w sprawny sposób. Należy przy tym wziąć pod uwagę, że w Europie otwartych granic istnieją różne koncepcje przynależności kulturowej.

Jesteśmy przekonani, że Polacy i Niemcy nie tylko potrafią znaleźć wspólny język do rozmowy o trudnej i wciąż za mało znanej historii, lecz także potrzebują symbolicznych znaków wzajemnego uznania. Tam, gdzie nasze kultury pamięci różnią się między sobą na tle historii czy wartości, należy szukać politycznych rozwiązań.

Wzywamy wszystkie osoby związane z mediami do refleksji nad tym, jak ważne są język i obrazy, których używamy: to, jak my Polacy mówimy o Niemczech, i jak my Niemcy mówimy o Polakach, ma decydujący wpływ na to, co myślimy o sobie nawzajem i jak przekładamy to na konkretne działania.

Proponujemy utworzenie bilateralnego parlamentu dla przedstawicieli polsko-niemieckiego społeczeństwa obywatelskiego. Niezależnie od doraźnej koniunktury politycznej, przedstawiciele organizacji polsko-niemieckich, przyjaciele i przyjaciółki Polski i Niemiec powinni mieć raz do roku dyskutować o kondycji wzajemnych stosunków i o nowych pomysłach na ich dalszy rozwój. W takim parlamencie powinien silnie wybrzmiewać głos kobiet. To one w przeszłości aktywnie współtworzyły dialog polsko-niemiecki, zwłaszcza na szczeblu współpracy społeczeństwa obywatelskiego.

Jako polsko-niemiecka Grupa Kopernika zobowiązujemy się również w przyszłości do wzięcia odpowiedzialności za dialog dwustronny oraz do realizacji wymienionych postulatów.

Warszawa, Darmstadt, czerwiec 2021

Kontakt:

prof. dr hab. Waldemar Czachur, przewodniczący Grupy Kopernika po stronie polskiej (waldemar.czachur@uw.edu.pl)

prof. dr hab. Peter Oliver Loew, przewodniczący Grupy Kopernika po stronie niemieckiej (loew@dpi-da.de)